

Sprawozdanie z działania Uczelnianego Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia w roku akademickim 2010/2011

W poniższym sprawozdaniu przedstawiono opis działań realizowanych w ramach Uczelnianego Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia (dalej: USZiDJK) w poszczególnych obszarach podlegających monitorowaniu na wszystkich wydziałach Uczelni i w jednostkach międzywydziałowych oraz wnioski wynikające z analizy przeprowadzonych działań. Kolejny rok działania systemu zaowocował dyskusjami w różnych gremiach na temat jakości kształcenia i podjęciem działań prowadzących do podnoszenia jakości kształcenia. Dzielenie się doświadczeniami pozwoliło korzystać z wzorców i mechanizmów wypracowanych w poszczególnych jednostkach.

Opis konkretnych działań prowadzonych w poszczególnych jednostkach zawarty jest w raportach przygotowanych przez te jednostki. Raporty te, zgodnie z wymogami § 12 ust. 2 USZiDJK, spłynęły do prorektora ds. dydaktycznych.

1. Monitorowanie standardów akademickich

Proces monitorowania standardów akademickich obejmuje kilka działań, m.in.:

- a. przeprowadzono analizy obowiązujących planów i programów studiów pod kątem ich spójności z obowiązującymi standardami,
- b. kontynuowano prace nad weryfikacją sylabusów przedmiotów objętych programem studiów,
- c. dokonywano weryfikacji obsady zajęć dydaktycznych w zakresie zgodności kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich z prowadzonymi zajęciami,
- d. dokonywano oceny pracy dydaktycznej nauczycieli akademickich na podstawie ankiet przeprowadzonych wśród studentów oraz hospitacji zajęć przeprowadzonych przez przełożonych,
- e. dokonywano oceny działalności naukowej pracowników naukowo-dydaktycznych na podstawie sprawozdań przedkładanych dziekanowi oraz dorobku naukowego nauczycieli akademickich,
- f. kontynuowano szkolenia w zakresie e-learningu dla nauczycieli akademickich,
- g. przeanalizowano aktywność nauczycieli akademickich w zakresie uczestnictwa w szkoleniach i konferencjach poświęconych jakości kształcenia,
- h. przeanalizowano liczebność grup studenckich na poszczególnych rodzajach zajęć realizowanych w ramach planu studiów.

Podjęte działania pozwalają stwierdzić, że plany i programy studiów są zgodne z obowiązującymi standardami, a prowadzone zajęcia zgodne są z kwalifikacjami pracowników. Dokonano częściowej integracji uaktualnianych sylabusów przedmiotów z programami studiów i USOS-em. Na wszystkich wydziałach wyniki ankiet i hospitacji są uwzględniane przy ocenie okresowej pracowników. Realizacja Projektu "Nowoczesne i efektywne kształcenie we współpracy z przedsiębiorcami" (UDA-POKL.04.01.01-00-368/08-00) umożliwiła wielu pracownikom naszej uczelni przygotowującym się do prowadzenia e-zajęć skorzystanie z bezpłatnych szkoleń. Na wszystkich wydziałach podjęto pracę nad dostosowywaniem liczebności grup studenckich na poszczególnych rodzajach zajęć do wymogów Uchwały Nr 957 Senatu UwB z dnia 16.06.2010 r., jednak w dalszym ciągu zdarzają się zajęcia realizowane w grupach mniejszych niż wymogi stawiane przez ww. uchwałę. Prace nad jakością kształcenia pozwoliły podnieść znaczenie pracy dydaktycznej wśród pracowników Uczelni, co ma odzwierciedlenie w uwzględnianiu wyników ankiet studenckich oraz hospitacji zajęć dydaktycznych przy ocenie okresowej pracowników naukowo-dydaktycznych.

2. Ocena procesu kształcenia

Po przeanalizowaniu i ocenie procesu kształcenia jednostki organizacyjne podjęły prace mające na celu doprowadzenie do pełnej kompatybilności poszczególnych jego elementów poprzez:

- a. dokonywanie niezbędnych korekt w systemie punktacji ECTS w kontekście różnic związanych z nakładem pracy studenta w odniesieniu do poszczególnych form zajęć oraz ilością czasu przeznaczanego na zajęcia w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem akademickim,
- b. uzupełnienie sylwetek absolwentów poszczególnych kierunków studiów umożliwiających porównanie określonej przez jednostkę sylwetki z uregulowaniami zawartymi w standardach dla danego kierunku studiów.

3. Ocena jakości zajęć dydaktycznych

Dokonano oceny jakości zajęć dydaktycznych na podstawie wyników ankiet studenckich oraz hospitacji zajęć dydaktycznych prowadzonych przez nauczycieli akademickich.

Wyniki ankiet w pierwszej kolejności stanowiły informację zwrotną dla ocenianych wykładowców, umożliwiając im poznanie oczekiwań ze strony studentów. Wyniki ankiet brane były również pod uwagę przy ocenie okresowej pracowników. Analiza ankiet pozwala stwierdzić, iż w większości przypadków ich wyniki są zadowalające – studenci dobrze lub bardzo dobrze oceniają prowadzone zajęcia, zaangażowanie, przygotowanie oraz kompetencje prowadzących.

Analiza protokołów hospitacji pozwala stwierdzić, iż w zdecydowanej większości hospitujący ocenili przygotowanie do zajęć, ich realizację oraz kontakt prowadzącego ze studentami na „wyróżniający”, w nielicznych przypadkach na „zadowalający”. Nieliczne uwagi hospitujących dotyczyły potrzeby większego aktywizowania studentów, wzbogacania wykładu prezentacjami multimedialnymi, wyważania proporcji między tematem a czasem zajęć.

4. Monitorowanie warunków kształcenia i organizacji studiów

W zakresie monitorowania warunków kształcenia i organizacji studiów podjęto następujące działania:

- a. przeprowadzono ocenę obecnie dostępnych zasobów bibliotecznych oraz ocenę funkcjonowania bibliotek pod kątem potrzeb w tym zakresie pracowników i studentów,
- b. przeprowadzono przegląd i ocenę jakości infrastruktury dydaktycznej,
- c. dokonano oceny dostępności i przejrzystości informacji na temat kształcenia,
- d. prowadzono działania umożliwiające bezprzewodowy dostęp do internetu w kolejnych obiektach UwB,
- e. przeprowadzono ankietowanie studentów mające na celu ocenę organizacji pracy dziekanatów oraz sposobu załatwiania spraw.

Z badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów wynika, iż znacznie częściej sięgają po księgozbiory zgromadzone w bibliotekach wydziałowych, dlatego też w miarę posiadanych środków jednostki te systematycznie uzupełniają i aktualizują posiadane księgozbiory. Pomimo to studenci najniżej oceniają dostępność zasobów bibliotecznych, choć dość wysoko – ich aktualność (szczególnie w przypadku wydziałów o wysokiej liczbie studentów). Funkcjonowanie bibliotek w zakresie przyjazności, sprawności obsługi oraz warunków pracy studenci oceniają wysoko.

Doposażono sale dydaktyczne w sprzęt audiowizualny, zakupiono nowy sprzęt i oprogramowanie do pracowni komputerowych.

Na większości wydziałów działania prowadzone w zakresie dostępności informacji na temat kształcenia są zadawalające, choć ilość i jakość podawanych informacji jest jeszcze bardzo zróżnicowana. Na wydziałach, gdzie przeprowadzono sondaż wśród studentów, informacje te w większości przypadków budowane są zgodnie z oczekiwaniami adresatów. Poszerzono zawartość publikowanych sylabusów przedmiotów o zapisy dotyczące efektów kształcenia, metody dydaktyczne, warunki zaliczenia oraz sposób oceny postępów w nauce.

Zdecydowana większość badanych jest zadowolona z pracy dziekanatów, sposobu przekazywania informacji przez pracowników dziekanatów oraz sposobu załatwiania spraw. Studenci niezadowoleni zwracają uwagę na konieczność usprawnienia pracy dziekanatów poprzez wydłużenie czasu ich pracy, konieczność zatrudnienia większej ilości pracowników oraz podwyższenie ich kompetencji.

5. Ocena mobilności studentów

Ocena funkcjonowania wymiany studentów w ramach umów pomiędzy uczelniami w zakresie programów mobilności studentów wykazała, iż zainteresowanie studentów naszej Uczelni oraz studentów zagranicznych tymi programami nie jest zadawalające. Jako główne powody niskiego zainteresowania tą formułą kształcenia studenci naszej uczelni podają problemy z uznaniem przedmiotów realizowanych za granicą w uczelni macierzystej, spowodowane różnicami w nazewnictwie przedmiotów stosowanych przez uczelnie zagraniczne oraz niewystarczającą znajomością języka obcego w zakresie słownictwa specjalistycznego, uniemożliwiającą w niektórych przypadkach swobodną komunikację z prowadzącym przedmiot. W wielu jednostkach trwa udoskonalanie funkcjonujących procedur zaliczania osiągnięć studentów realizujących część studiów poza UwB.

Trwają przygotowania do ankietowania studentów/pracowników co do przewidywanych potrzeb językowych związanych z wymianami międzynarodowymi oraz ankietowania po odbyciu wymiany/stażu. Mają one pomóc w ocenie przygotowania językowego studentów.

Większość studentów przyjeżdżających wyraziła zadowolenie z odbytych na naszej uczelni studiów, podkreślając wysoki poziom wiedzy wykładowców, wysoki poziom wymagań wobec studentów oraz pomoc w zorganizowaniu procesu nauczania. W ramach niektórych jednostek funkcjonują zespoły studenckie pomagające studentom zagranicznym w poznaniu zasad funkcjonowania Uczelni oraz współorganizowania czasu wolnego.

W omawianym roku podpisano kolejne umowy o wymianie studentów z zagranicznymi uczelniami.

6. Uzyskiwanie opinii absolwentów uczelni o przebiegu odbytych studiów

W minionym roku akademickim większość jednostek UwB przeprowadziła po raz pierwszy badania ankietowe pozwalające ocenić zadowolenie studentów z odbytych studiów. W większości przypadków badaniem tym objęto niewielką liczbę studentów spośród kończących studia. Absolwenci bardzo dobrze i dobrze oceniają poszczególne elementy procesu dydaktycznego, ale zauważają potrzebę zwiększenia ilości zajęć praktycznych, z aktywnym udziałem studentów.

W wyniku podjętej współpracy z Centrum Kształcenia Ustawicznego w Białymstoku prowadzono badania losów i karier absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku. W roku akademickim 2010/2011 przygotowano narzędzia do badań losów absolwentów i zebrano 563 deklaracji, w tym 494 z wyrażoną zgodą na uczestnictwo w badaniach. Najwięcej deklaracji zebrano na Wydziałach: Biologiczno-Chemicznym, Pedagogiki i Psychologii oraz Prawa. Niewielka ilość zebranych ankiet w skali całej Uczelni wskazuje na konieczność zintensyfikowania kampanii informacyjnej poprzez przygotowanie większej ilości profesjonalnych plakatów, bezpośrednie spotkania pracowników Biura Karier ze studentami podczas zajęć w trakcie roku akademickiego, podniesienie poziomu współpracy z

poszczególnymi wydziałami, rozważenie możliwości zobligowania studentów do wypełnienia deklaracji uczestnictwa w badaniach i dostarczenie uzupełnionego dokumentu jako niezbędnego do wydania dyplomu. Pierwszy raport opracowany na podstawie analizy złożonych ankiet zostanie przygotowany w kwietniu 2012 roku.

7. Uzyskiwanie opinii pracodawców o poziomie zatrudnianych absolwentów

W chwili obecnej na uczelni nie funkcjonuje jednolity system pozwalający na pozyskanie opinii pracodawców o poziomie zatrudnianych absolwentów. Program pilotażowy w tym zakresie w roku 2010 rozpoczęło Biuro Karier, ankietując pracodawców z posiadanej bazy danych. Informacje zawarte w sprawozdaniach pozwalają sądzić, iż w następnym roku akademickim większość wydziałów opracuje stosowne procedury.

Kilka wydziałów prowadziło badania ankietowe wśród pracodawców zatrudniających absolwentów UwB. Przeprowadzone badania obejmowały niewielką liczbę pracodawców spośród zatrudniających absolwentów Uniwersytetu. W opinii pracodawców absolwentom nie brakuje wiedzy z określonego zakresu, ale brakuje umiejętności wykorzystywania jej w praktyce, absolwenci są dobrze przygotowani merytorycznie, posiadają szerokie wykształcenie, dobrą znajomość języków obcych.

Rekomendacje dla WSZiDJK:

1. Opracowanie zakładanych efektów kształcenia dla prowadzonych poziomów kształcenia i form studiów oraz zbudowanie na ich podstawie programów studiów dla prowadzonych przez jednostki kierunków studiów.
2. Opracowanie zakładanych efektów kształcenia dla studiów doktoranckich i podyplomowych oraz przypisanie realizowanym w ramach programu kształcenia modułom punktów ECTS.
3. Opracowanie wewnętrznych zasad przenoszenia zajęć zaliczonych przez studenta w ramach wcześniej zrealizowanego kształcenia.
4. Opracowanie zasad ankietyzacji (także elektronicznej) z uwzględnieniem najnowszych zmian w prawie.
5. Powołanie w ramach prowadzonych kierunków studiów zespołów do spraw oceny efektów kształcenia.
6. Podjęcie działań na wydziałach informujących o KRK, nowych aktach prawnych dotyczących kształcenia, budowanie świadomości pracowników naukowo-dydaktycznych na temat jakości kształcenia, wspieranie kultury jakości kształcenia.
7. Stała aktualizacja i rozszerzenie informacji na stronach internetowych wydziałów dotyczącej toku studiów, sylabusów przedmiotów, harmonogramu zajęć, terminów egzaminów, spisów literatury itp.
8. Opisanie w kolejnym rocznym raporcie sposobu wywiązania się z rekomendacji dla WSZiDJK zawartych w sprawozdaniu ogólnouczelnianym z roku poprzedniego.

Działania ogólnouczelniane podjęte w ramach Uczelnianego Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia w roku akademickim 2010/2011

1. Udział pracowników UwB w seminariach, konferencjach w innych specjalistycznych kursach i szkoleniach dotyczących jakości kształcenia.

- 2 Działania na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych studentów niepełnosprawnych w ramach Programu „Uniwersytet Szansą dla Wszystkich” przyjętego Uchwałą Nr 849 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 23 września 2009 r., tj.:
  - doposażenie jednostek organizacyjnych w specjalistyczny sprzęt wspomagający słyszenie (pętle induktofoniczne),
  - zakupienie na potrzeby osób niepełnosprawnych dla Biblioteki Głównej 2 rzutników multimedialnych, 12 komputerów stacjonarnych, 12 monitorów 19” i 22” oraz 6 notebooków oraz skanera,
  - zorganizowanie alternatywnej formy zajęć sportowych dla studentów, którym stan zdrowia nie pozwala na uczestniczenie w zajęciach wychowania fizycznego prowadzonych standardowo.
- 3 Opracowanie zaleceń dla jednostek organizacyjnych w zakresie jakości kształcenia wynikających z zastrzeżeń zawartych w raportach kontrolnych PKA.
- 4 Udział UwB w pracach Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej.
- 5 Przygotowanie i wprowadzenie nowych wewnętrznych aktów prawnych:
  - a) Uchwały nr 1078 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie zasad funkcjonowania seminariów doktoranckich,
  - b) Uchwały nr 1110 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 maja 2011 r. w sprawie Zasad prowadzenia w Uniwersytecie w Białymstoku zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość,
  - c) Zarządzenia nr 18 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 19 sierpnia 2011 r. w sprawie prowadzenia w Uniwersytecie w Białymstoku dokumentacji przebiegu studiów z wykorzystaniem Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studiów (USOS),
  - d) Decyzji Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 24 października 2011 r. w sprawie powołania zespołu ds. wdrażania i eksploatacji systemu USOS. Powołanie Zespołu jest konsekwencją Zarządzenia nr 18 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 19 sierpnia 2011 r. w sprawie prowadzenia w Uniwersytecie w Białymstoku dokumentacji przebiegu studiów z wykorzystaniem Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studiów (USOS). Zespół będzie odpowiadał za prawidłowe funkcjonowanie systemu USOS w UwB,
  - e) Uchwały nr 1001 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 października 2010 r. w sprawie Zasad tworzenia i funkcjonowania studiów międzywydziałowych prowadzonych przez Uniwersytet w Białymstoku.

Rekomendacje dla USZiDJK:

1. Opracowanie nowej wersji Uczelnianego Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia.
2. Opracowanie nowych wytycznych dla podstawowych jednostek organizacyjnych Uniwersytetu określających zasady tworzenia programów kształcenia studiów wyższych.
3. Opracowanie wytycznych dla podstawowych jednostek organizacyjnych Uniwersytetu określających zasady tworzenia programów kształcenia studiów doktoranckich.
4. Opracowanie nowych wytycznych dla podstawowych jednostek organizacyjnych Uniwersytetu określających zasady tworzenia programów studiów podyplomowych i kursów dokształcających.
5. Przygotowanie nowych wersji regulaminu studiów, regulaminu studiów doktoranckich oraz regulaminu studiów podyplomowych.